

Lausunto

13.5.2026

VN/12284/2026

VN/12284/2026-VM-4

OM

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi Oikeuspalveluvirastosta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvosto antaa asetuksen Oikeuspalveluvirastosta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 § muuttamisesta, joka koskee julkisen oikeusavustajan kelpoisuusvaatimuksia. Muutos perustuu Oikeuspalveluviraston oikeusministeriölle tekemään ehdotukseen ja sen tarkoituksena on parantaa viraston mahdollisuuksia rekrytoida julkisia oikeusavustajia.

Valtiovarainministeriö pitää esitystä ja sen tavoitteita pääosin hyvinä. Valtiovarainministeriö kiinnittää kuitenkin oikeusministeriön huomiota ehdotetun säännösmuutoksen yksityiskohtiin. Ensinnäkin ehdotetussa lisäyksessä käytetään sanaa lakimies, joka ei ole sukupuolineutraali termi. Valtiovarainministeriö on jo pitkään suositellut sukupuolineutraalien termien käyttöä mm. rekrytoinnissa. Lisäksi viireillä olevassa sosiaali- ja terveysministeriön säädöshankkeessa ”Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (palkka-avoimuusdirektiivin kansallinen täytäntöönpano)” vahvistaa tätä kehitystä. Luonnoksessa mm. ehdotetaan, että tasa-arvolain nykyiseen 6 §:ään lisättäisiin kohta 7, jonka mukaan työntekijän on varmistettava, että työpaikkailmoitukset ja niissä käytettävät tehtävänimikkeet ovat sukupuolineutraaleja. Vaikka nyt ehdotettavassa muutoksessa ei olekaan suoraan kyse haettavaksi julistettavan viran tehtävänimikkeestä, valtiovarainministeriö katsoo, ettei rekrytointiin liittyviin säännöksiin, jotka kirjoitetaan kriteereiksi hakuilmoitukseen, tulisi lisätä uusia sukupuolittuneita termejä, vaan pikemminkin poistaa jo käytössä olevia. Valtiovarainministeriö kehottaa harkitsemaan sukupuolineutraalin juristi-termin tai muun vastaavan ilmaisun käyttöä tässä yhteydessä.

Säädettäessä uusia, erityisiä kelpoisuusvaatimuksia valtiovarainministeriö suosittelee, että niiden muotoilussa käytetään virkamieslain 8 §:n 2 momentin mukaisia ilmaisumuotoja aina kuin mahdollista. Nyt ehdotettua muotoilua *”taikka muissa lakimiestehtävissä saavutettu taito viran menestykselliseen hoitamiseen”* ei voida pitää tällaisena erityisesti käsitteen ”saavutettu taito” osalta. Suoraa mallia 8 §:stä ei liene löydettävissä nyt käsillä olevassa tilanteessa. Valtiovarainministeriö ehdottaa, että uusi säännös kuitenkin mukailisi *”tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus”*-muotoilua. Tällöin säännös voisi edellä esitetty huomioiden olla esimerkiksi muotoa: *”taikka muissa juristin tehtävissä hankittu tehtävän edellyttämä kokemus”*.

Valtiovarainministeriö huomauttaa, ettei kelpoisuusvaatimuksen muotoilussa tulisi käyttää sanaa virka, koska kelpoisuusvaatimusta on pystyttävä soveltamaan myös silloin, kun täytetään määräaikaista virkasuhdetta (ks. Ohje virantäytössä noudatettavista periaatteista, kohta 4.3.).

Toisena vaihtoehtona valtiovarainministeriö kehottaa harkitsemaan valtioneuvoston ohjesäännön 42 §:n vakiintunutta muotoilua *”(taikka muu) perehtyneisyys viran tehtäväänsä”*. Vaikka se muotoiluna on välttämätöntä, voisi se tässä tapauksessa toimia riittävänä, harkintaa rajaavana tekijänä, kun koulutukseen liittyvän erityisen kelpoisuusvaatimuksen vuoksi tehtävään ei voi tulla nimitetyksi muut kuin juristit. Tällöin kelpoisten hakijoiden työkokemuksen laatua pystyisi kussakin yksittäistapauksessa arvioimaan riittävän laajasti. Pitäytymällä jo vakiintuneissa muotoiluissa helpotetaan sekä rekrytoivien

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

tahojen, tuomioistuinten että ylimpien lainvalvojien työtä, kun käsitteiden sisällöstä on suhteellisen vakiintunut käsitys ja tulkinta-apua voidaan tarvittaessa etsiä eri oikeuslähteistä.

Osastopäällikkö, ylijohtaja

Tero Meltti

Neuvotteleva virkamies

Kaisa-Juulia Raita

Jakelu

OM Oikeusministeriö

Tiedoksi

OM YOO Oikeudenhoito, Maaria Rubanin

VN/12284/2026-VM-4

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: